

YAŞAMDA MALİ ÇÖZÜM

(02 Ekim 2014)

Yahya ARIKAN

malicozum@ismmmo.org.tr

Kayıt Dışılığı Önleme Başka ‘Torbaya’

Meslek Mensubu olarak bir kez daha şaşkınlık içerisinde olduğumun altını çizeyim. Neden mi! Gelir İdaresi ve Maliye Bakanlığı’nın “Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele” eylem ve planlamaları futboldaki tabiriyle kontrpiyede bırakan bir gelişme yaşattı. Kamuoyunda büyük af beklentisi yaratan Torba Yasa, önlem almak yerine ‘kayıt dışı ödemeye’ bir nevi kıyak geçmiş oldu.

Şöyle düşünelim; kayıt dışı ödemeyi affetmek, yapılabilecek en kötü şey. Aslında sorunu çözmek yerine körüklemek anlamına geliyor. Ülkenin vergi sisteminde bir sorun çıkmasa, istihdam ve kâr dağıtımını üzerindeki vergi yükü bu kadar fazla olmasa, hepsinden de önemlisi rüşvet ve yolsuzluk yaşanmasa kayıt dışı ödeme de gerçekleşmeyecek.

Maliye sisteminin Torba Yasa ile birlikte sunduğu ‘Mücadele Planı’na bir göz atalım: Torba Yasa’nın 74. Maddesi ile bilanço esasına göre defter tutan kurumlar vergisi mükelleflerine özetle şu söylendi: Bilançonuzda gözükmesine rağmen işletmenizde bulunmayan paraları bilançolarınızdan çıkarabilirsiniz. Bunun için yapmanız gereken tek şey 2014 yılı sonuna kadar işletmede bulunmayan bu para tutarının yüzde 3’ü kadar vergi ödemeniz.

Parasal bir değer, Torba Yasa’daki tabirle fiktif kasa mevcudu ile fiktif ortaklardan alacaklar hesabının işletmede bulunmamasına rağmen bilançoda gözükmesinin tek sebebi, şirketler tarafından yapılan kayıt dışı ödemelerdir. İşte yüzde 3 vergi karşılığında bu kayıt dışı ödemeler affedilmektedir.

Kayıt Dışı Ödeme Nedenleri

Şirketlerde kayıt dışı ödeme yapılmasının pek çok sebebi vardır.

Örneğin, şirket istihdam üzerindeki vergi yükünden kurtulmak için bazı ücret ödemelerini açıktan yapar. Daha da kötüsü kayıt dışı istihdama yönelir. Bu durumda ücret ödenmiştir, o para artık şirkette değildir. Ancak, ödeme kayıt dışı yapıldığı için muhasebeleştirilemez ve kasa hesabında ya da ortaklardan alacaklar hesabında fiktif bakiye oluşur.

Veya şirket mal veya hizmet alımlarını belgelendiremez. Kayıt dışı ekonomi kayıt dışı ödemeyi doğurur. Ya da şirket ortakları, kâr dağıtım işlemlerinin vergisel yükümlülüklerinden kurtulmak için kendilerine parayı kayıt dışı aktarırlar.

Ve en kötüsü ülkede rüşvet ve yolsuzluk ekonomisi vardır. Şirketler tarafından yapılmak zorunda kalınan bu ödemeler kasa hesabında ya da ortaklardan alacaklar hesabında fiktif bakiyeler oluşturur.

Her Biri Yapısal Sorun

Sonuçta; yukarıda verdiğimiz kayıt dışı ödeme örneklerinin her biri aslında büyük bir yapısal sorunu ifade etmektedir. Maliye sisteminin içine sinmediği için vergi cezalarının affedilmesi önlendi. Keşke kayıt dışı ödemelerin affedilmesi de Maliye sisteminin içine sinmeseydi. Keşke kayıt dışı ödemeye kıyak geçilmeseydi.

O halde yapılması gereken, torba yasalarla bu kayıt dışı ödemeleri affetmek olmamalı. Yapılması gereken, yukarıda saydığımız yapısal sorunlara “topyekûn çözüm” aramak olmalı.

RAPORLU İŞÇİ TAZMİNATLI ÇIKABİLİR Mİ?

İşyerlerinde işçinin çalışma ortamının, iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun olması gerekmektedir. Maalesef birçok işyerinde çalışma ortamları, işçilerin hastalanmasına ve sağlığını kaybetmesine neden oluyor. Bundan dolayı da işçiler ya meslek hastalığına yakalanıyor ya da sağlığını kaybediyor. Yaşanan bu olumsuz tablolardan dolayı İş Kanunu bazı durumlarda sağlık sebepleriyle işçiye fesih hakkı veriyor ve kıdem tazminatı olarak ayrılmasına hak tanıyor.

İşçinin fesih hakkı var!

Süresi belirli olsun veya olmasın işçi, aşağıdaki yazılı hallere göre iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce ya da bildirim süresini beklemeden feshedebilmektedir. Yani, işçi sağlık sebeplerinden dolayı herhangi bir ihbar süresi vermeden fesih hakkı kullanabiliyor. Buna göre;

- a) İş sözleşmesinin konusu olan işin yapılması, işin niteliğinden doğan bir sebeple işçinin sağlığı veya yaşayışı için tehlikeli olursa,
- b) İşçinin sürekli olarak yakından ve doğrudan buluşup, görüştüğü işveren veya başka bir işçi bulaşıcı veya işçinin işi ile bağdaşmayan bir hastalığa yakalanırsa,

İşçi iş sözleşmesini sona erdirebilecek, kıdem tazminatı alabilecek, ancak ihbar tazminatı elde edemeyecektir.

SORU-CEVAP

BORÇLU, BAĞ-KUR’LU SAĞLIKTAN YARARLANABİLİR Mİ?

*Uzun bir zamandan bu yana Bağ-Kur’luyum ve borçlarımı ödeyemiyorum. Af kapsamında borçlarımı yapılandırsam sağlıktan yararlanabilir miyim? **Erdem Yıldız***

6552 sayılı kanundan yararlanarak Bağ-Kur borçlarınızı yapılandırmanız ve düzenli olarak ödemeniz halinde, sağlık yardımlarından yararlanmaya başlarsınız.